

Pomohou změny v RVP 2027 školnímu dějepisu?

Stanovisko výboru Asociace učitelů dějepisu České republiky, z.s.

Když se zhruba před 20 lety připravoval nový *Rámcový vzdělávací program* (dále jen RVP), široká veřejnost se chystala na nový způsob výuky. Co se týče forem výuky, upozorňovalo se na fakt, že se konečně opustí od frontálního způsobu výuky, žáci se více zapojí do vyučovacích hodin. Ve třídách bude probíhat výuka pomocí aktivizačních metod, konkrétně v hodinách dějepisu budou žáci pracovat s dokumenty, porovnávat informace, komentovat dobové obrázky, videa atd. Běžnou součástí hodin se stane fakt, že na danou událost mohou existovat různé úhly pohledu, ke kterým na základě své práce dojdou sami žáci. Vyučující přestane být tím, kdo žákům předkládá hotová data, ale stane se někým, kdo spíše bude hodinu moderovat, spoluvytvářet ji budou žáci. Na školách budou častěji probíhat projekty, budou se rozvíjet mezipředmětové vztahy. V případě předmětu Dějepis se v médiích objevovaly informace, že konečně nebude nutné, aby se děti šprtaly zbytečná data, která stejně nikomu nic neřeknou, ale žáci se budou učit chápat proč, za jakých okolností k událostem dochází a jak na ně můžeme v dnešní době reagovat. Dějepis se prováže s dalšími vědami.

Tohle vše (a ještě mnohem více) nový RVP umožňoval a umožňuje dodnes. Během průběžných revizí se volnost učitelů ve výběru metod výuky uvolňovala a zároveň prohlubovala. Velkým přínosem se například stalo prosazení badatelské výuky, ke které vznikly i první materiály, proběhla školení v rámci projektu *Dějepis +* a začala se vydávat moderní sada učebnic.

Přes tyto všechny možnosti došla Česká školní inspekce k šokujícímu odhalení. Během výzkumu, jehož výsledky před dvěma lety inspekce oznámila, se zjistilo, že zhruba polovina učitelů na základních školách učí moderní dějiny stejným způsobem jako před zveřejněním RVP. V případě starších dějin je tato situace daleko horší a klasicky, tedy frontálně, učí nadpoloviční většina učitelů! Neboli se ukázalo, že ona reforma školství nebyla úspěšná a v mnoha třídách zůstal stav, který tu převládá již od 19. století.

Dalo by se předpokládat, že se tvůrci nového RVP zamyslí, jak tento negativní stav změni, a připraví takovou verzi RVP, aby moderní formy výuky používalo pokud možno co nejvíce vyučujících. Domníváme se však, že se podařilo vytvořit naprostý opak!

Dosavadní výuka předmětu Dějepis vycházela z tradičního pojetí chronologického přehledu, na který byla posazena hlavní (ústřední) témata světových a českých dějin. Toto pojetí nebylo nikdy kritizováno, neproběhla odborná diskuze o tom, že by se mělo měnit, neexistuje podklad, který by toto pojetí zavrhl. V průběhu revizí RVP, které probíhaly, se pouze škrtala některá témata (například dnes žák nemusí znát všechny pravěké kultury na našem území) a diskutovalo se o tom, kolik času věnovat výuce pravěkých, starověkých a středověkých dějin, aniž by se tato období měla rušit.

Autoři nového RVP 2027 v předmětu Dějepis opustili chronologický výklad dějin a zavedli výuku pomocí celospolečensky zajímavých témat, která přímo vybízí k propojování předmětu Dějepis s dalšími předměty, jako je např. předmět Zeměpis (nově Geografie) a Přírodopis. Nedošlo k nějaké smysluplné evoluci, ale k naprosto nevídané revoluci.

Jinými slovy nastává obdobná situace, jako kdybychom doposud hlásali, že Země je placatá a vše se kolem ní točí, zatímco od 1. září roku 2027 budeme hlásat, že tomu tak není, protože ve skutečnosti je země kulatá, točí se nejen kolem své osy, ale také kolem Slunce. Aniž bychom k této skutečnosti obdrželi jakékoliv materiály.

Otázkou je, k čemu to bude dobré. Jestli pro žáky – to ukáže budoucnost, ale zda pro učitele – to se již dnes obáváme, že rozhodně ne!

Jestliže se doposud nepodařilo přesvědčit nadpoloviční většinu pedagogů o potřebnosti změnit přístup k výuce, tedy přestat s frontální výukou opírající se o vyprávění příběhu a práci se zastaralou učebnicí, podaří se toto s novým RVP 2027?

Vyjadřujeme obavu, že nové pojetí výuky dějepisu, které je postaveno na sice podstatných, ale jinak nahodile vybraných tématech bez jakéhokoliv chronologického sledu, utvrdí výše zmiňovanou skupinu pedagogů v jejich práci. Tito pedagogové odmítnou navrhovaná témata a o to více zakotví svou výuku v podání, které jim přináší učebnice. Protože v učebnici najdou jistotu,

pevné body pro svůj výklad. Otázkou samozřejmě zůstává, kolik dalších vyučujících ve skutečnosti přejde k novému pojetí dějepisu, ke kterému chybí materiály, k němuž tito učitelé nikdy nebyli vedeni a k němuž nejsou vedeni ani studenti na pedagogických fakultách.

Jinými slovy se obáváme, že místo, abychom se pokusili co nejvíce sjednotit způsob výuky dějepisu v naší republice a abychom zmodernizovali metody výuky, vinou nového pojetí výuky tohoto předmětu dojde k ještě většímu rozevření pomyslných nůžek, kdy se spolupracující menšina bude snažit nový RVP naplnit, kdežto nadpoloviční většina pedagogů se bude i nadále věnovat svému stylu, který ze žáků vytváří nikoliv přemýšlivé studenty, ale účastníky vědomostních kvízu a soutěží.

Někde uprostřed možná vznikne určitá skupina pedagogů, kteří budou balancovat mezi oběma extrémny, aby jednak naplnili požadavky nového RVP a aby zároveň neopustili vše, co doposud připravovali a čemu věnovali svůj čas.

Výsledkem se velmi pravděpodobně stane skutečnost, že dojde k vytvoření dvou, na sobě prakticky nezávislých předmětů.

Který z nich zůstane dějepisem?

Je tato změna za daných podmínek opravdu nutná?

ASUD
ASOCIACE UČITELŮ DĚJEPISU ČR
Vratislavov 13, 128 00 PRAHA 2
IČ: 629 32 403, www.asud.cz
①

za výbor ASUD, z.s.
Mgr. Pavel Martinovský, předseda